

Historická část města Loket s hradem vypínající se nad zákrutem Ohře.

Hrad Loket a jedinečná příroda Loketska

Filip Prekop a Přemysl Tájek

Hrad Loket je dnes právem nejnavštěvovanější památkou Karlovarského kraje. Jeho historie je úzce spjata s navazujícím stejnojmenným městečkem. Sahá nejméně do 2. poloviny 12. století, kdy Loket převzal správní roli regionu po blízkém Sedlci, který hrál důležitou roli při budování státu prvních Přemyslovců. V průběhu 13. století se tak vytratilo i povědomí o regionu jako Sedlecku a začalo se užívat označení Loketsko či Loketský kraj. Díky své strategické poloze uprostřed výrazného meandru řeky Ohře patřil k hlavním pevnostem ochraňující země Koruny české. Pro plnění vojenské povinnosti disponoval hrad i Loketsko řadou právních úlev. Pro ně zde, již v 1. polovině 13. století, dokonce král Přemysl Otakar II. vytvořil specifický lenní systém, tzv. manský. Vojenskou úlohu pohraniční pevnosti Loket

posiloval i po trvalém připojení západně položeného Chebska v roce 1322.

Loket je dodnes hrdý na opakovanou přítomnost císaře Karla IV. Ten, kromě krátkého, leč nedobrovolného pobytu v dětství, na hrad nezanevřel a v dospělosti zde vedl několik důležitých politických jednání. Až do roku 1422 podléhal hrad přímé královské správě vykonávané královským purkrabím. Toto do značné míry svobodné postavení následně upadlo, kdy hrad byl zastaven nejdříve Půtovy z Illburka a následně od roku 1434 Šlikům, kteří jej drželi až do roku 1547. Nejasná správní situace vedla k řadě rozbrojů nad svrchovaností města. Situace se uklidňuje až po roce 1598, kdy se hrad konečně dostává do rukou loketských měšťanů, jenž je s krátkou přestávkou v 2. polovině 20. století vlastní dodnes.

Loketsko je nejznámějším nalezištěm karlovarských dvojčat – srostlic krystalů živce vzniklých při tuhnutí žulového magmatu. Tento zajímavý minerál popsal Johann Wolfgang von Goethe, který se intenzivně zabýval i geologií a mineralogií. Obě fotografie Přemysl Tájek.

Hradní areál je souvislým konglomerátem vícero budov zaujímající relativně malou plochu 0,35 ha. Kromě románské hradby patří k nejstarším budovám miniaturní rotunda s apsidou druhotně zapojená do severní hradby areálu. Její význam byl především symbolický, kdy s několika dalšími znaky demonstrovala svrchovanost vlády českého krále nad zdejší oblastí. Přesto k nejvýraznějším objektům patří 26 m vysoká čtverhranná věž, ve které lze naopak spatřovat jisté znaky typické spíše pro oblast dnešního Německa. Přestože působí velmi archaicky, byla vybudována až v druhé fázi výstavby hradního areálu. Dokladem toho jsou rozměrné bosované kvádry v jejím zdivu, které byly využity leda byle a nachází se v náhodných uskupeních vnějšího i vnitřního lince zdíva. To svědčí, že byly využity druhotně ze dříve zaniklé hradní stavby, která mohla být stržena, aby uvolnila místo vznikající věži. Obdobně druhotně použítí bosovaných kvádrů je dobře patrné ve zdivu Severního paláce, který je jasně druhotným rozšířením obytných kapacit hradního areálu, které si vynutilo i částečné ubourání románské hradby.

Své jméno dostal Loket podle výrazného meandru řeky Ohře, jenž při pohledu z výšky připomíná ohnutou paži. Díky dvojici jezů obtéká dnes Ohře skalní ostroh s hradem jen

zvolna a místy tak vznikly příbřežní bahnitě náplavy s porosty chrastice rákosovité. V nich se líhne šidélko Lindenovo – donedávna v ČR velmi vzácný vážky, v posledních letech se u nás ale podél velkých řek šíří. Ohře v Lokti je také jedním z prvních míst v západních Čechách, kde bylo doložen výskyt další vzácné vážky – klínatky rohaté. Její svlečky lze občas nalézt nad hladinou řeky na pilířích mostů.

Pohled na majestátní hrad a historické město je působivý nejen od řeky, ale zejména z řady skalních vyhlídek v okolních stráních. Skalnatější místa a sušší výslunné stráně porůstají doubravy a ve Slavkovském lese jinak velmi vzácné dubohabřiny, poblíž Špičatého kamene v nich dokonce roste bohatá populace vzácné žluté kvetoucí ožanky lesní. Stinnější polohy svahů nad řekou porůstají bučiny a suťové lesy, zachovalost jejich bylinného patra dokládá občasný výskyt kriticky ohroženého krtičníku jarního.

Přírodovědnou pozoruhodností je, že přímo z Lokte pochází jediný recentní nález mloka skvrnitého ve Slavkovském lese. A ještě jedno zajímavé zjištění z nedávné doby. Nález typických požerků ve dřevě starých dubů v Lokti potvrdil, že zde ještě na konci 20. století přežíval tesařík obrovský. Kdo ví, třeba se někde v okolních obtížně přístupných suťových stráních ukrývá před zraky badatelů dodnes. ■